

**[9] Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite  
og sjøfarts- og fiskerikomiteen  
Fellesmøte fredag den 17. januar 1975 kl. 14.00.**

Møtet ble ledet av formannen i utenriks- og konstitusjonskomiteen Tor Oftedal.

Til stede var:

Fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite:

Odd Vigestad (for Haugstvedt), Reidar T. Larsen (for Kielland), Lars Korvald, Odd Lien, Aase Lionæs, Otto Lyng, Arne Nilsen (for Nordli), Tor Oftedal, Erland Steenberg, Kåre Stokkeland, Paul Thyness, Kåre Willoch, Berit Ås, Guttorm Hansen, Lars T. Platou (for Stray), Torstein Tynning (for Hysing-Dahl), Ragnar Christiansen, Rolf Fjeldvær, Berge Furre, Valter Gabrielsen, Sverre L. Mo (for Kåre Kristiansen), Håkon Kyllingmark, Gunnar Alf Larsen, Johan A. Vikan.

Fra sjøfarts- og fiskerikomiteen:

Ottar Brox, Odin Hansen, Karl Klevstad, Steiner Kvalø, Ragnar Udjus, Willy Wold.

Av Regjeringens medlemmer var til stede:

Utenriksminister Knut Frydenlund, statsråd Jens Evensen og statsråd Eivind Bolle.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Politisk sekretær Arne Treholt, kommandør Ole Birger Hatlem, byråsjef Per Tresselt, statssekretær Birger Larsen, ekspedisjonssjef Gunnar Gundersen og underdirektør Carl Bjørge.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Bernt Stangholm.

**D a g s o r d e n :**

Redegjørelse for drøftingene om trålfrie soner.

**[10] Formannen:** Møtet, som er et fellesmøte mellom den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og sjøfarts- og fiskerikomiteen, er innkalt etter formell henstilling fra utenriksministeren for at statsråd Evensen skal få anledning til å redegjøre for situasjonen i øyeblikket når det gjelder drøftingene om de trålfrie soner.

Jeg gir ordet til statsråd Evensen.

**Statsråd Jens Evensen:** Jeg viser først til den siste orientering jeg gav om disse forhandlingene den 5. desember i fjor. På bakgrunn av de forhandlinger som vi nå har ført etter jul, og som vi drev i hele forrige uke og denne uke fram til i går, fant vi at tidspunktet var kommet til å gi en orientering om den situasjon vi nå har.

Jeg kan da for det første når det gjelder den enighet som jeg tidligere har nevnt bestod når det gjaldt USSR, Polen og Øst-Tyskland, nevne at vi nå har hatt et møte med fiskeriminister Iskov og hans visefiskeriminister i Moskva på mandag. Møtet kom i stand etter anmodning fra Iskov og etter et tilsagn vi hadde gitt under

Fellesmøte fredag den 17. januar 1975 kl. 14.00

de møtene vi hadde i Oslo i uken omkring 13. desember. Emnet for møtet var å diskutere hvordan man skulle formalisere den midlertidige enighet vi var kommet fram til i Oslo, og også innholdet av et slikt formelt dokument. Etter en del drøftelser kom vi fram til at vi skulle bruke formen noteveksling. Vi ble også stort sett enig om innholdet av en slik noteveksling med USSR. Vi ble enig om at denne noteveksling skulle finne sted snarest mulig, men at vi først skulle få anledning til å slutføre våre forhandlinger med våre vestlige nabostater og partnere for å se om vi også der nådde fram til enighet.

Når det gjelder DDR, er også situasjonen at man under viseutenriksministerens besøk i Oslo kom fram til enighet om en tilsvarende to-sidig noteveksling med DDR.

Med Polen skulle vi egentlig hatt møte på mandag. Vi kunne ikke holde disse møtene, fordi den polske viseutenriksminister/handelsminister, som er møteleder, måtte dra til Danmark i forbindelse med den meget tragiske situasjon som der oppstod ved forliset av den polske tråleren. Vi regner med å få et møte med polakkene med det aller første som også vil resultere i en tilsvarende noteveksling.

Forholdet til Storbritannia, Tyskland og Frankrike ble noe klargjort under våre forhandlinger [11] i forrige uke. Det viste seg da, som jeg tidligere har nevnt i Odelstinget, at de hadde funnet fram til et fellesstandpunkt. Dette fellesstandpunkt konsentrerer seg først og fremst om feltet Malangsgrunnen – Jennegga, altså sone 1.

Som utgangspunkt anerkjenner de tre vest-maktene nå prinsippet om trålfrie soner, men når det gjelder området Malangsgrunnen – Jennegga, protesterer de for det første mot omfanget av dette område. Man kan vel si at de stort sett vil ha redusert området til omtrent det halve. De vil også ha betydelige innskrenkninger i perioden for trålforbud i dette område, og også i noen grad for de andre områdene, men når det gjelder de to sonene Hjelmsøybank-området og det østligste område, har de i prinsippet akseptert områdenes størrelse.

De reiste under møtene i Oslo spørsmålet om et firemaktsmøte for her samlet å kunne drøfte situasjonen med oss og eventuelt komme fram til enighet.

Under dette møte reiste de også spørsmålet om en observatør for EF kunne være til stede, og videre spørsmålet om EF-problematikken mer i sin alminnelighet. Som kjent kom vi ikke fram til noen enighet med de tre EF-partnerne, verken når det gjaldt spørsmålet om sonenes utstrekning eller tidspunkt.

Underhånden ble vi imidlertid enige om at jeg i går skulle ha en privat samtale med Ennals i London for å se om vi kunne få avklart et punkt i forhandlingssituasjonen, nemlig om det var noen hensikt å få et firemaktsmøte.

Vi drog da en liten norsk delegasjon til London i går, hadde møte kl. 9 med viseutenriksminister Ennals og visefiskeriminister Bishop. Jeg antydte her visse muligheter vi så når det gjaldt Malangsgrunn-Jennegga-feltet, og på basis av den diskusjonen som utviklet seg, gav Ennals uttrykk for at det britiske standpunkt nå var at de ville anbefale et firemaktsmøte. De kunne imidlertid ikke si noe definitivt, av den enkle grunn at de først måtte kontakte sine to EF-partnere Frankrike og Vest-Tyskland. Vi skulle få svar i ettermiddag eller i kveld.

Hvis det blir et slikt firemaktsmøte – hvilket jeg håper – kommer det etter de antydninger vi fikk i går, til å finne sted i London, og datoen er fastsatt til den 21. januar, altså tirsdag. Jeg satte som betingelse at skulle vi ha dette møtet, måtte vi ha det omgående, og de bøyde seg da for det kravet og forstod våre problemer.

[12] Jeg gav også uttrykk for at vi kunne akseptere at en observatør fra EF-kommisjonen i Brussel var til stede på møtet, for det ville bare lette våre senere drøftelser med EF når det gjelder problematikken rundt «fiskebrevet».

Når det gjelder «fiskebrev»-problematikken, hadde jeg lovet generaldirektør Wellenstein i kommisjonen at jeg skulle ha en uformell samtale med ham ved en lunsj den 15. desember – det var så vidt jeg husker den 15. desember. Det møtet ble annullert ut fra de meget spesielle konstitusjonelle forhold som hersket i Oslo akkurat den dagen, og jeg fant ikke noen grunn til å reise til Brussel da. Vi hadde dette møtet på onsdag. Wellenstein gav da som sitt personlige syn uttrykk for at man gjerne så et slikt firemaktsmøte for om mulig å komme fram til et forlik med Norge. Han spurte samtidig om vi var villige til så snart som mulig å ha en drøftelse om «fiskebrevet». Til det svarte jeg at det var vi selvsagt. Erfaringsmessig vil det gjerne ta noe tid før kommisjonen med sine meget harde arbeidsoppgaver kan ta slike møter. Han sa at de kunne ta møtet allerede den 24., det vil altså si to dager etter at det eventuelle møte i London vil slutte.

Wellenstein reiste et spørsmål som for meg var noe vanskelig, men som jeg svarte positivt på, og det var følgende: Han mente at representanter for kommisjonen og kanskje også for medlemslandene kunne synes det var noe uheldig om Norge samme dag som vi eventuelt skulle ha dette møte om «fiskebrevet», utferdiget en kgl. resolusjon om trålfrie soner, og spurte om vi ikke kunne vente et par dager slik at man kom fram til en konklusjon når det gjelder «fiskebrevet» den 24., og så et par dager etterpå utferdiget våre bestemmelser. Dette ut fra psykologiske grunner.

Jeg sa at under forutsetning av at vi får et fellesmøte i England med de tre andre stater, under forutsetning av at dette fellesmøte leder til enighet, og under forutsetning av at kommisjonen holder et møte den 24. hvor de tar konsekvensen av denne enighet, ville jeg være villig til å anbefale den norske regjering å vente til mandag eller tirsdag i påfølgende uke, dvs. den 26. eller 27., og da utferdige en kgl. resolusjon i et ekstraordinært statsråd.

**Formannen:** Jeg takker statsråden for redegjørelsen, og vil bare peke på at jeg ikke vet hvilke konstitusjonelle problemer man stod overfor i Brussel den 15. desember. Den konstitusjonelle langfredag i Norge fant sted den 13. desember.

Ordet er fritt.

[13] **Ottar Brox:** Eg vil gjerne spørre statsråd Evensen om det går an å få ei orientering om kor langt Norge er villig til å gå under møtet med dei tre land i London, kva slags innskrenkningar statsråden er innstilt på å gå med på som grunnlag for avtalen om trålfrie soner.

**Formannen:** Jeg vil foretrekke at det kommer flere spørsmål eller bemerkninger i samme slengen.

**Lars Korvald:** Det ene av mine spørsmål er for så vidt en parallell til det Brox nå reiste, nemlig hva som blir igjen av disse sonene som Norge opprinnelig la opp til. Det andre spørsmålet er: Hvordan vurderer man så det ressursbevarende ved disse sonene? Hvis de reduseres så betydelig som det høres ut, kan vel det ressursbevarende bli meget dårlig.

**Paul Thyness:** Jeg har tre spørsmål: Jeg begynner med det aller enkleste: Det østligste felt, som britene kan akseptere, går jeg ut fra er det feltet som er barbert etter avtalen med russerne. Hvis ikke, vil jeg gjerne få vite det.

Når det så gjelder avtalen med USSR, vil jeg gjerne få presisert litt nærmere innholdet av den enighet som der er oppnådd. Vil USSR respektere en ordning som på noe punkt ikke blir godtatt av de vestlige nasjoner, og som heller ikke blir håndhevet med all mulig strenghet fra norsk side? Dvs.: Er den faktiske situasjon slik at USSR er villig til å bøye seg for det som de vestlige nasjoner kan presse ut av Norge, eller har vi noen særordning der?

Det tredje er: Når det fremdeles er uklart med hensyn til datoen for iverksettelse av fullmaktsloven om trålfrie soner, tar da Regjeringen sikte på ny kontakt med Stortingets organer før den kgl. resolusjon blir utferdiget, eller vil dette formodentlig bli siste gang vi behandler dette spørsmål?

**Willy Wold:** Jeg noterte meg bl.a. at vi nå får krav om en meget betydelig reduksjon av omfanget av de trålfrie soner. For de vestlige feltene, Jennegga og Malangsgrunnen, var det snakk om en reduksjon ned til det halve av den opprinnelige utstrekning. Statsråden nevnte også krav om reduksjon i tidspunkt, og jeg vil gjerne spørre: Er det nevnt konkret hvilke [14] tider på året man kan få aksept for trålfrihet? Dette er meget vesentlig. Når det gjelder spesielt feltene Malangsgrunnen og Jennegga, er det av nasjonal interesse å frede i bestemte tider av året. Jeg tenker da særlig på skreiinnsiget.

**Reidar T. Larsen:** Jeg vil gjerne høre om det under denne kontaktvirksomheten er antydning noen betingelser som angår 50-milsgrensen, om det fra norsk side har vært antydning noe som gjelder dette spørsmål.

**Erland Steenberg:** Jeg synes det er viktig å få svar på de spørsmålene som nå er stilt om akkurat de trålfrie sonene, men når vi nå først har havrettsstatsråden her, kunne jeg ha lyst til samtidig også å få hans vurdering i en større sammenheng, og mitt spørsmål er: Hvordan bedømmer statsråden neste fase, altså utvidelsen til 50 mil når den tid kommer, etter de erfaringer han nå har fått i samtaler, konferanser og kontakter med andre land?

Noe overraskende er det, synes iallfall jeg, at «fiskebrevet» er brakt inn her nå, etter den vurdering man hadde med hensyn til hvor enkelt det for så vidt skulle

Fellesmøte fredag den 17. januar 1975 kl. 14.00

være med trålfrie soner. Spørsmålet er da hvis dette nå glir over, om statsråden mener at spørsmålet om «fiskebrevet» igjen vil dukke opp, og, som sagt, hvilke muligheter statsråden mener det er for å komme fram til en tilfredsstillende ordning når det gjelder utvidelsen til 50 mil etter de erfaringer man nå har fått.

**Berge Furre:** Thyness snakka om det austlegaste feltet som vart barbert etter krav frå russarane. Eg vil gjerne høyra statsrådens kommentar. Er det rett at dette feltet er barbert etter krav frå russarane? Har russarane stilt slike krav?

**Formannen:** Det er vel kanskje riktig at statsråden nå slipper til.

[15] **Statsråd Jens Evensen:** Jeg vil da gjerne svare på to spørsmål under ett. Det ene er spørsmålet om jeg kunne gi noen orientering om hvor langt Norge er villig til å gå i London, og det andre hva som blir igjen av sonene etter disse forhandlinger.

Det jeg her kan opplyse, er bare det rent faktiske at de tre vestlige makter, som jeg nevnte, ville redusere sonen Malangsgrunnen – Jennegga til omtrent det halve. De ville også kutte ned et par måneder og vel så det på tiden. Jeg meddelte engelskmennene i går meget klart at dette var fullstendig uakseptabelt for oss, at det nærmest kunne arte seg som et slags folkebedrag hvis dette skulle bli resultatet. De måtte derfor enten svare ja eller nei ut fra den forutsetning at dette ikke ble resultatet.

Personlig er jeg sikker på at vi må gå med på noe reduksjon i området og noe reduksjon i tid. Jeg kan forsikre at jeg ikke vil gå med på noe som gjør dette verdiløst for våre fiskere. Tvert imot, dette er det viktigste området, så her må vi beskytte fiskerne.

I den forbindelse kan jeg også som svar på representanten Korvalds spørsmål om ressursbevaring nevne at f.eks. den russiske fiskeriminister Iskjev legger meget stor vekt på den ressursbevarende effekt når det gjelder området Jennegga – Malangsgrunnen, og det tror jeg på mange måter er et riktig syn. Han hevder bestemt, som den kjente fiskeriekspert og vitenskapsmann han er, at i dette området er tråling under skreiinnsiget spesielt farlig og uheldig – han kaller det da mord i barselsengen – og at fiske med fast redskap på langt nær har samme virkning.

Så var det de tre spørsmål som ble stilt av representanten Thyness. Det første refererer seg til det østlige felt. Det er riktig at det som britene, franskmennene og tyskerne her aksepterer, er feltet slik det nå er redusert etter våre diskusjoner med Sovjetsamveldet.

Når det gjelder spørsmålet om hva USSR har godtatt i relasjon til forhandlinger som enda ikke er sluttført med de vestlige land, kan jeg for det første nevne at USSR under vårt møte i Moskva har gitt klart uttrykk for at deres villighet til å akseptere trålfrie soner, ville stå ved makt selv om vi ikke skulle oppnå enighet med de tre vestlige stater. De betinget seg selvsagt også at de områder som da ble trålfrie soner, måtte bli like for alle. Videre presiserte fiskeriminister Iskjev at når de i det hele tatt var villig til å gå med på trålfrie soner, var det bl.a. [16] på grunn av

Fellesmøte fredag den 17. januar 1975 kl. 14.00

den ressursbevarende effekt i Jennegga – Malangsgrunnen-området, så hvis det området falt bort, måtte de, som han sa, ta sin innstilling til sonene opp til ny vurdering. Jeg forsikret ham da at det var i hvert fall et resultat som var helt teoretisk.

Så var det det tredje spørsmålet, om vi ville ta ny kontakt med Stortingets organer. Det er selvsagt at i et så viktig spørsmål vil det forhandlingsresultat som vi er kommet fram til, måtte bli forelagt for Stortingets organer til vurdering før en kgl. resolusjon utferdiges. Det mener jeg må være åpenbart, og det tror jeg er Regjeringens samstemmige oppfatning.

[17] Jeg kan på representanten Willy Wolds spørsmål svare at de tre vestlige makter har villet redusere tiden noe både på høsten og på våren. De forslag de har kommet med til oss i så henseende, er uakseptable, og jeg kan forsikre at når det gjelder Jennegga – Malangsgrunnen, er det ganske klart at skreiinnsiget vil bli beskyttet. Men det er ikke nok for oss; det er ikke nok for våre fiskere.

Når det gjelder representanten Reidar Larsens spørsmål, kan jeg si at det har ikke vært snakk om å forlange betingelser eller avtale noe om 50 milsgrensen, og vi har heller ikke gjort noe som helst i den relasjon. Det er etter min mening absolutt klart at dette med trålfrie soner vil bli et meget viktig ledd – i hvert fall i første omgang – i et opplegg i forbindelse med 50 mils forhandlingene. Jeg tror vi må regne med at vi i dette område, som på mange måter er tradisjonelle fiskeområder for en rekke land i den vestlige verden, må finne oss i overgangsrettigheter i hvert fall for visse andre land, og hvis vi får etablert trålfrie soner, vil vi her da ha løst et problem i hvert fall når det gjelder reserverte områder for våre kystfiskere, så det vil alltid være et meget essensielt element også i forhandlingene om 50 mils soner.

Jeg er blitt gjort oppmerksom på en ting til som jeg gjerne vil nevne, og som jeg også har gjort oppmerksom på tidligere, når det gjelder spørsmålet om betingelser eller ikke betingelser. Alle parter har her presisert at det faktum at man har gått inn på og akseptert trålfrie soner – enten det nå er Norge eller de andre – det har ingen som helst betydning for spørsmålet om de også aksepterer 50 milsgrenser. Det er et uavhengig spørsmål. Det har betydning også for Norge, for vi vil ikke at disse andre partene skal si til oss at i og med at dere har gått inn for trålfrie soner, har dere også oppgitt kravet om 50 mils grenser. De andre vil sikre seg mot at vi tar det motsatte standpunkt, og sier at i og med at dere har akseptert trålfrie soner, har dere også akseptert 50 mils grenser på grunn av den tilknytning trålfrie soner vil ha til 50 mils-forhandlingene.

Representanten Steenberg spurte meg om jeg ville komme med en vurdering i en noe større sammenheng, nemlig hvorledes jeg bedømmer neste fase. Det jeg her kan si, er at vi nå med en gang vil gå løs på neste fase. Den blir mye vanskeligere, [18] mye mer detaljert. Den står vanskeligere folkerettslig og politisk, særlig i dette spesielle område. Vi har vår geografiske posisjon, vi har Islands-dommen å kjempe med. Men dette er da spørsmål som det er umulig å uttale seg om. Jeg tror en viktig faktor her er hva som kommer ut av Genève-konferansen. Et annet usikkerhetsmoment er: Vil eventuelt andre stater i det nordatlantiske område – land som Canada, USA og andre – gå til ensidige utvidelser i nær fremtid? Det kan spille

Fellesmøte fredag den 17. januar 1975 kl. 14.00

inn. Et forhold som også kan spille inn, er hvor snart Storbritannia løser sine fiskeriproblemer med EF. Jeg tror at før de får gjort det, vil vi ha visse problemer når det gjelder til og med å drøfte problematikken. Jeg håper en løsning vil bli funnet i løpet av tidlig vår.

Så var det spørsmålet om «fiskebrevet» vil dukke opp igjen. Selv om vi får løst problemet med «fiskebrevet» for så vidt angår trålfrie soner, tror jeg det vil dukke opp igjen når vi skal drøfte 50 miles soner. Jeg tror det kan bli noe lettere i neste omgang, fordi EF-landene da har kommet på glid. Derfor setter jeg svært mye inn på å ha rimelige forbindelser med kommisjonen under drøftingene om de trålfrie sonene. Mer kan jeg ikke si om det.

Når det gjelder representanten Berge Furres spørsmål, om den østlige sonen ble barbert eller ikke etter krav fra russerne, vil jeg si at her var det forhandlinger, og jeg vil ikke her gå i detalj om hva man kom inn på under disse forhandlingene. Jeg håper jeg blir unnskyldt for det. Det skjedde en reduksjon av dette feltet til omtrent det halve. Denne reduksjonen fulgte etter våre forhandlinger med Sovjet i Oslo.

**Formannen:** Er det flere merknader eller spørsmål?

**Kåre Willoch:** Jeg ble noe forbauset over at havrettsministeren ikke ville redegjøre for årsakene til denne reduksjonen av det østlige feltet til det halve etter at forhandlingene var avsluttet. Hvis havrettsministeren mener dette spiller spesielt stor rolle for fremtidige forhandlinger, kan jeg forstå det, men jeg synes det er vanskelig å akseptere en slik begrunnelse uten videre.

[19] **Statsråd Jens Evensen:** Jeg forstår meget vel representanten Willochs spørsmål. Jeg kan nevne at det er bl.a. i forbindelse med de pågående forhandlinger om delelinjer og kontinentalsokkel i Barentshavet at vi her kom fram til denne barberte sonen.

**Paul Thyness:** Da må jeg få lov til å spørre statsråden om delelinjen i Barentshavet og kontinentalsokkelproblematikken har vært trukket inn i forhandlingene med Sovjetsamveldet om trålfrie soner.

**Statsråd Jens Evensen:** Nei, overhodet ikke.

**Paul Thyness:** Men da faller det meg veldig vanskelig å forstå statsrådens nylige uttalelse om at dette måtte sees i sammenheng.

**Statsråd Jens Evensen:** Jeg fant at det måtte ses i sammenheng, men det har ikke vært diskutert.

**Kåre Willoch:** Jeg må påpeke at det inntrykk en har fått gjennom massemedia – jeg kan riktignok ikke påstå å ha fulgt med i detalj i alle media, for

det er ikke mulig for noen – ikke er i samsvar med at det er skjedd en halvering av den østlige sonen etter forhandlinger med russerne. Det forbauser meg litt at man her har gitt inntrykk av at russerne uten videre har godtatt det norske opplegg. Men jeg forstår altså – og jeg vil gjerne ha stadfestet om det er rett – at det er skjedd en halvering av den østlige sonen som resultat av forhandlingene med russerne.

**Statsråd Jens Evensen:** Det er skjedd ca. en halvering av den østlige sonen. Jeg kan ikke være ansvarlig for hva massemediene her har sagt, og enda mindre for den oppfatning representanten Willoch har formet seg av massemedienes opplysninger. Men faktum er at denne reduksjonen til det halve er jo også en betydelig lettelse for [20] andre lands trålere. Både norske, vesttyske og britiske trålere har jo opprinnelig også kommet inn på disse tingene. Men jeg vil i rettferdighetens navn si at det var etter forhandlingene med Sovjet at vi gikk til denne konkrete reduksjon. Etter forhandlingene med de andre landene har vi foretatt den reduksjon at vi gav opp Nysleppen og vi reduserte litt på den vestlige del av Hjelmsøy-banken og på en liten trekant på Malangsgrunnen – Jennegga.

**Kåre Willoch:** Ansvar for orienteringen gjennom massemedia er ikke noe tema her, så det skal jeg uten videre la ligge. Men jeg vil gjerne vite om denne reduksjonen av den østlige sonen på noen måte har spilt inn under forhandlingene om utstrekningen av sonen på Jennegga/Malangsgrunnen.

**Statsråd Jens Evensen:** Nei.

**Reidar T. Larsen:** Jeg aksepterer at det ikke kan gis noen detaljert redegjørelse for disse tingene. Men siden vi nå får opplyst at delingslinjeproblematikken ikke har vært trukket inn i disse forhandlingene, kunne det være interessant å få vite om det kan forstås slik at hvis man hadde opprettholdt den opprinnelige sonen, ville denne delingslinjeproblematikken kunne blitt trukket inn.

**Willy Wold:** Jeg merket meg det statsråd Evensen sa om Sovjets holdning, og spesielt dette at hvis reduksjonen av sonene på Malangsgrunnen og Jennegga ble meget sterk, vil Sovjet måtte ta sitt opprinnelige standpunkt opp til ny vurdering, hvis jeg oppfattet statsråden riktig. Jeg vil da gjerne spørre: Hva er nå utgangspunktet rent konkret? Hvilken holdning vil man stå på fra norsk side, vil man fastholde det opprinnelige? I så fall må jeg si det er høyst uheldig det som er kommet ut i norsk presse i de siste dagene, hvor folk må få forståelsen av at Norge her er på vikende front. Og hvor langt har man forståelsen av at Sovjet kan strekke seg uten å ta sitt standpunkt opp til ny vurdering, ved eventuell ny reduksjon av disse sonene?

[21] **Paul Thyness:** Jeg vil gjerne få komme litt tilbake til dette spørsmålet om det konkrete innhold av den enighet som hersker mellom Norge og USSR og de

Fellesmøte fredag den 17. januar 1975 kl. 14.00

andre østeuropeiske land i dette spørsmålet. Stastråden svarte på mitt spørsmål at enigheten stod ved makt selv om det ikke ble enighet med de vestlige land, men at Sovjetsamveldet betinget seg at sonene skulle bli like for alle. Det er jo et svar som kan tolkes på litt forskjellige måter. Jeg vil gjerne få statsrådets bekreftelse på min spontane forståelse av dette, nemlig at de derved implisitt har sagt at de ikke vil respektere soner som ikke blir respektert av de andre fiskerinasjonene, og som Norge ikke fullt ut kan håndheve, slik at vi altså kan si at enigheten med Sovjetsamveldet forenkler vår forhandlingssituasjon, men den har ingen selvstendig verdi. De har faktisk bare for én dobbeltsones vedkommende overlatt til de vestlige land å forhandle for seg.

**Kåre Willoch:** Jeg har også et spørsmål vedrørende enigheten med russerne. Jeg vil gjerne ha klarlagt hvor langt denne enigheten går når det gjelder jurisdiksjonsspørsmålet. Eller – sagt på en annen måte – om russerne har akseptert norsk rett til oppbringelse og straffeforfølgelse ved overtredelse av sonene.

Så et annet spørsmål: Er opplysningen om halvering av den østlige sonen å betrakte som fortrolig, eller er dette offentlig?

**Statsråd Jens Evensen:** Jeg vil gjerne svare på spørsmålet fra representanten Reidar Larsen om delingslinjeproblematikken kunne vært trukket inn dersom vi ikke hadde foretatt en reduksjon av den østlige sonen. Det er jo helt på det rene at verken den sovjetiske eller den norske delegerte hadde fullmakt til å forhandle om disse spørsmålene. Vi hadde en spesiell fullmakt, og den gjaldt trålfrie soner og fiskeriproblematikk.

Når det gjelder spørsmålet fra representanten Wold, kan jeg her gjenta hva jeg sa, at når det gjelder de meget betydelige forslag som de tre vestlige land kom med, gav jeg uttrykk for at disse ikke var akseptable for oss. Men som jeg [22] har gitt uttrykk for i denne lukkede forsamling, kan det for meg fremstille seg som nødvendig kanskje å gi visse reduksjoner på Malangsgrunnen, men ikke reduksjoner for å gjøre dette området uinteressant for norske fiskere eller for ressursbevarende formål.

Når det gjelder representanten Thyness' spørsmål, er det ikke riktig at man fra Sovjets side har lagt noen vekt på dette håndhevelsesaspektet i den forstand at de ikke vil bøye seg hvis vi ikke greier å håndheve det. Det man er blitt enige om, er at man fra sovjetisk side vil bøye seg for den kongelige resolusjon vi kommer med, og som angir posisjoner for norske trålfrie soner.

Når det gjelder spørsmålet om jurisdiksjon, har det for så vidt vært tatt opp overfor alle stater. Jeg tok det opp i Oslo med Sovjet, som sagt, og Iskjev sa da kort og godt at dette spørsmålet hadde mindre betydning for Sovjet, av den enkle grunn at dersom de sovjetiske trålere fikk beskjed om å holde seg utenfor disse sonene, ville det ikke være konfliktmuligheter. Men det ble presisert både den gangen og nå at på alle disse områdene, også ved en eventuell jurisdiksjonsproblematikk, vil de ha samme behandling som de andre land. Det tror jeg vi må se i øynene. Slik at hvis vi ikke i en overgangsperiode arresterer og straffedømmer la meg si britiske trålere

Fellesmøte fredag den 17. januar 1975 kl. 14.00

som forgår seg, kan vi heller ikke gjøre det tilsvarende i relasjon til forgåelser fra Sovjets trålere og vice versa.

Så var det representanten Willochs spørsmål. Jeg har ikke riktig greid å få notert det jeg skulle her.

**Kåre Willoch:** Med formannens tillatelse kan jeg gjenta spørsmålet. Spørsmålet gjaldt om opplysningen om den omtrentlige halvering av den østlige sonen er å betrakte som en fortrolig melding til oss, eller om det er noe som kan offentliggjøres.

[23] **Statsråd Jens Evensen:** Jeg har ikke vært hjemme i Norge den siste uken, men jeg tror nok jeg vil si at i prinsippet er vi i forhandlingsposisjon, så det vil ikke være noe gunstig å komme med for konkrete opplysninger verken om de britiske krav eller om mulighetene for norske innrømmelser. –

**Kåre Willoch:** Ja, nå snakket jo jeg om den østlige sone.

**Statsråd Jens Evensen:** Dette gjelder jo hele saksområdet i og for seg. Jeg tror nok det kanskje er kjent at vi har redusert den østlige sonen. Når det gjelder den østlige sone har vi for så vidt ikke noen problemer lenger. Vi har et lite problem når det gjelder Hjelmsøybanken og et stort problem når det gjelder Malangsgrunnen og Jennegga – og det er *de* som egentlig er gjenstand for forhandlinger nå.

**Formannen:** Er Willoch tilfreds med svaret?

**Kåre Willoch:** Ja, jeg forstår at det må fortolkes slik at det ikke er noen fortrolig opplysning at man har gitt en slik innrømmelse for såvidt angår den østlige sone.

**Statsråd Jens Evensen:** Jeg tror det kan være riktig å si det slik. Dette er i og for seg ikke noe tvistepunkt lenger.

**Gunnar Alf Larsen:** Det er vel riktig at dette møtet i første rekke tar sikte på å informere komiteen og gi komiteens medlemmer adgang til å spørre, men jeg vil allikevel komme med et par betraktninger i forhold til den situasjon vi har nå.

Jeg konstaterer da at vi nå er inne i slutfasen for disse forhandlingene, og jeg må vel også kunne konstatere at det som er opplegget, er at både utstrekningen av de forskjellige sonene og [24] tiden vil i hovedsak bli slik som det er lagt opp til.

Det forekommer meg å være veldig uheldig at det i offentlig debatt, og altså så langt som inn i utenrikskomiteens møte, kommer fram sterke synspunkter om at en allerede liksom har gitt etter i forhandlingene. Det ble jo sagt – så vidt jeg husker sågar av Korvald – at det nå så ut som sonene skulle reduseres betydelig.

Jeg konstaterer for mitt vedkommende at det ikke er snakk om å redusere noe betydelig. Jeg vil tro at det ville være uklokt av oss – fra utenrikskomiteens side – å

prøve å presse fram nøyaktig hvor langt en i tilfelle akkurat nå måtte være innstilt på å gå både når det gjelder utstrekningene og tiden.

Det som er kommet til, er spørsmålet om en forhandlingsrunde med EF, som selvfølgelig kommer i tillegg og på toppen, og til det kan selvfølgelig bemerkes at dette også gjør tingene mer usikre. Men med de synspunkter som statsråden her har hevdet, og i og med at en skal forhandle om dette i løpet av par dager, synes jeg man må kunne akseptere også den siden av saken. Noe annet vil være svært vanskelig å gjøre, og det ville vel ta seg svært dårlig ut i forhold til de store sakene det her gjelder.

Jeg vil så for mitt vedkommende gi uttrykk for at jeg er tilfreds med å kunne konstatere at man her i hovedsak står på det som var utgangspunktet, og at det da ikke ligger slik an at man er innstilt på, som en har fått inntrykk av – som én sa her – av massemedia, at Norge liksom skulle være virkelig på gli til skade for norske interesser.

**Formannen:** Bare en liten formell bemerkning før jeg gir ordet videre:

Jeg har tidligere forstått det slik at det nå ikke gjelder «forhandlinger». Nå legger jeg merke til at flere og flere er tilbøyelig til å bruke dette ordet «forhandlinger», og jeg ber om at statsråden også kommenterer det filologiske og det juridiske i dette ordet når han i tidens fylde slipper til igjen.

[25] **Lars Korvald:** Siden Gunnar Alf Larsen brakte inn mitt navn her på bakgrunn av det spørsmål jeg stilte til statsråden, vil jeg få peke på at den østlige sone er halvert, Nysleppen har gått helt ut, det er rundet av noe på Hjelmsøybanken, og nå drøfter man altså om man i alle høve må gi noe på den helt vestlige sone.

Hvilket uttrykk man enn velger å bruke her, tror jeg nok det er grunn til å tale om «betydelig» i forhold til det utspill som Norge kom med.

**Kåre Willoch:** Hvorledes man skal karakterisere de innrømmelser som forhandlingslederen har funnet det nødvendig å gi hittil, er kanskje ikke så interessant som spørsmålet om hvorledes man skal tolke denne forsamlingen når det gjelder de fremtidige drøftelser. Om det vil jeg kort si at jeg har for min del ikke ment å si noe om det i de spørsmål jeg har stilt; jeg har ikke villet gi noen karakteristikk av det som er skjedd hittil, og jeg kan tenke meg at det samme gjelder svært mange av representantene.

Jeg finner det nødvendig å si dette når Gunnar Alf Larsen uttrykte seg slik at det her ikke skulle være snakk om å redusere noe betydelig – hans ord virket for øvrig på meg noe militante. Men jeg må få si det slik at jeg ikke er klar over om hans militanse egentlig var rettet mot de andre medlemmene av denne komiteen eller på den fremtidige forhandlingsoppgaven. Når det gjelder den fremtidige forhandlingsoppgaven, ser jeg det slik at forhandlingslederen må ha nødvendig fullmakt til å foreta den håndtering som han finner strengt påkrevet for å kunne nå frem til noe som kan håndheves. Det legger jeg meget stor vekt på.

[26] **Willy Wold:** Det var bare et spørsmål i forbindelse med de såkalte overgangsordninger.

Lovens § 5 som åpner adgang for såkalte lempelige tiltak i en overgangsperiode, var et av de mest sentrale spørsmål da vi behandlet denne sak i Stortinget, og jeg vil gjerne spørre statsråd Evensen: Har spørsmålet om et bestemt tidsrom vært tatt opp til drøfting? Er det snakk om en overgangsperiode – la oss si – på tre måneder, seks måneder eller ett år? Har dette overhodet vært drøftet?

Spørsmålet har nemlig stor interesse. Vi er nå midt inne i en sesong, vi får en ny sesong til våren og så kanskje en slapp periode senere. Dette vil for så vidt også influere på en eventuell utvidelse av fiskerigrensen til 50 mil i inneværende år.

**Gunnar Alf Larsen:** La meg bare få lov til å presisere at det jeg sa, ikke hadde relasjon til denne problemstilling hr. Willoch har reist, og som han har debattert her. Det jeg sa, har relasjon til situasjonen slik den er nå, med de forhandlinger som skal foregå framover i de nærmeste dager.

**Statsråd Jens Evensen:** Jeg vil gjerne få lov til å presisere at dette møtet for så vidt var ment som et rent orienterende møte, ettersom vi nå stod overfor en terskel til en noe ny konstellasjon, nemlig et flermaktsmøte. Jeg fant det da naturlig å orientere komiteens medlemmer.

Det vil vel være naturlig å ta forhandlingsresultatet opp til en detaljdrøftelse og eventuelt en vurdering etter – forhåpentlig – 4-maktsmøtet og andre møter i Brussel. Som jeg nevnte, kan vi ikke si noe sikkert før i kveld om det blir et slikt 4-maktsmøte. Blir det et 4-maktsmøte, må jeg si at mitt håp om en løsning stiger. Hvis vi får et nei til et 4-maktsmøte, tror jeg vi står i en ganske alvorlig situasjon.

Når det gjelder spørsmålet om overgangsordninger, som ble reist av representanten Wold, kan jeg nevne at detaljer når det gjelder perioden, ikke har vært drøftet. Men jeg vil ikke legge skjul på at Storbritannia og Tyskland har vært meget absolutte når det gjelder jurisdiksjonkravene. De har vel sett hen til en del faktiske forhold, bl.a. at det kanskje [27] blir vanskelig for Norge å håndheve slike soner dersom det ikke blir enighet. Grunnen til at det er forholdsvis ordnede forhold på feltet nå, er nettopp det at det er en viss enighet, at disse landene har akseptert at Norge har 12 mils fiskerisone og har presisert dette overfor sine trålere. Jeg tror også av denne grunn at i spørsmålene om jurisdiksjon og overgangsordninger er det av avgjørende betydning for oss om vi kan finne fram til minnelige ordninger både med de vestlige land og selvsagt også med våre østlige nabostater.

**Formannen:** Hr. Brox har bedt om ordet før vi innleder weekenden.

**Ottar Brox:** Det kan godt tenkast at spørsmålet mitt kan utsette weekenden litt. –

Statsråd Evensen sa at vi ville stå oppe i ein alvorleg situasjon dersom det ikkje blei noe av 4-maktsmøtet over helga. I samband med det vil eg spørre om dette skal oppfattast som at dersom det i kveld ikkje blir send ut melding om at det blir eit

Fellesmøte fredag den 17. januar 1975 kl. 14.00

møte, kan vi tolke det som at forhandlingane praktisk talt er brotne? I så fall vil eg sette pris på å få vite: Kva er statsråden – eventuelt Regjeringa – si holdning til korleis ein skal føre vidare arbeidet med å realisere Regjeringa sitt program, som blei lagt fram i slutten av september? Kan det eventuelt kome på tale å sikre desse kystfiskeområda på andre måtar?

**Formannen:** Vil statsråden svare med en gang?

**Statsråd Jens Evensen:** Jeg vil ikke gå med på at hvis det ikke kommer noen melding i kveld, må vi dermed anse forhandlingene som brutt.

Norge har fremsatt et krav om at det skal være et 4-maktsmøte. Svaret kan innebære forhandlingstaktikk fra de andres side. Jeg kommer i det lengste til å tilstrebe at i hvert fall norsk opptreden ikke skal se ut som noe brudd på forhandlingene, spesielt på bakgrunn av dommen i Island-saken i Haag, hvor et av de argumentene domstolen brukte, var at Island hadde brutt forhandlingene.

Nå vil jeg nødig hypotisere når det bare er så få timer til vi får svaret – eller kanskje vi får det i morgen, jeg vet ikke – men jeg tror ikke vi skal få noen nedslående weekend selv om det ikke skulle komme noen melding i pressen eller annen publisasjon verken i dag eller i morgen. Jeg tror fortsatt at fornuften vil seire ute i Europa.

**Formannen:** Kan vi så slå oss til ro med dette foreløpig og forutsette at Regjeringen kommer tilbake til oss med saken i samsvar med det tilsagn statsråden gav under besvarelsen av et av de spørsmålene som ble stilt ham under debatten i dag? –

Kan dere så være snill å fjerne alle notater og papirer fra bordet? –

Møtet hevet kl. 15.00,